

CONSIDERAȚII PRIVIND OCROTIREA UNOR REZERVAȚII NATURALE DIN JUDEȚUL GORJ

Ion Lăceanu

1. REZERVAȚII FORESTIERE

a) Rezervația forestieră Gorganu

Se află la limita dintre județele Gorj și Mehedinți, în raza localității Motru Sec, comuna Padeș, ocolul silvic Tismana, având o suprafață 21,3 ha. Este ocrotită prin legislație forestieră. Din punct de vedere geografic se situează în Munții Mehedinți, pe culmea Gorganu, în bazinul râului Motru Sec, în subetajul făgetelor montane, la altitudinea de cca. 1000 m.

Arboretul este constituit predominant din alun turcesc (cca. 60%) în amestec cu frasin, fag, paltin, tei, jugastru. Vârsta arborilor depășește 30 ani.

Importanța științifică este dată de prezența alunului turcesc, element sudic (balcano-caucazian-himalaian) cu caracter relict, aflat aici la limita nordică a arealului său european. (Împreună cu arboretul de la Tismana și Piatra Cloșanilor reprezintă ultimele pătrunderi înspre nord-est, pe teritoriul țării noastre.

Recomandăm să nu se facă exploatari forestiere și să nu se pășuneze; de asemenea nu se vor face plantații cu esențe forestiere străine.

b) Arboretul de castani de la Gureni

Arboretul de castani aparține satului Gureni, comuna Peștișani, ocolul silvic Runcu, având o suprafață de 4,9 ha și fiind situat la 240-

260 m alt. Se dezvoltă între localitățile Boroșteni și Gureni, la baza versantului estic al Gruiului cornetului dintre Bistrița și Bistricioara, pe sol brun podzolit. Castanul este bine dezvoltat fiind elementul dominant; doar în partea de nord a terenului se întâlnesc exemplare mai mici, în amestec cu jugastru, nuc, fag, tei, carpen, mojdrean.

c) **Arboretul de pin silvestru de pe Gornăcel**

Arboretul aparține comunei Bumbăști-Jiu, satul Pleșa (fost Porceni-Birnici) ocolul silvic Bumbăști-Jiu, fiind situat în marginea sudică a dealului Gornăcelu, la nord de localitatea Pleșa; ocupă o suprafață de 85 ha pe interfluviul dintre Valea Vajoaia la altitudinea cuprinsă între 400 și 700 m.

Este un arbore natural de pin silvestru, cu arbori de diferite vârste și dimensiuni, întâlnindu-se îndeosebi în partea centrală multe exemplare bătrâne cu aspect impunător; se dezvoltă pe sol brun acid, scheletic, cu textură nisipoasă format din pietrișuri și bolovănișuri cuarțoase, sarmațiene, prezența pinului în aceste regiuni fiind legată tocmai de caracterul silicos al substratului. Pe unele porțiuni în aceste arborete este abundent și mesteacănul.

După cum subliniază E. Pop (1936) arboretul de pin silvestru de pe Gornăcel, reprezintă unul dintre cele mai sudice arborete de pin din țara noastră (alături de cel de la Lugova din Banat) constituind o pătrundere insulară în arealul gorunului.

Pădurea ierbacee se caracterizează prin prezența unor specii de pădure cu caracter relativ termofil: *Moehrigia pendula* (dominanta) *Potentilla micratha*, *Tamus communis*, *Galium rotundifolium*, *Asplenium adiantum-nigrum*. Regenerarea naturală este foarte bună.

Recomandăm să nu se permită exploatarea arborelui, să se marcheze perimetrul ocrotit și să se instaleze plăcuțe indicatoare.

2. REZERVAȚII BOTANICE

a) **Cotul cu aluni**

Este o rezervație forestieră, cuprinzând o suprafață de 15 ha,

aparținând de comuna Tismana, Ocolul silvic Tismana.

Rezervația se află la cca. 600 m altitudine, în zona sudică a Munților Vâlcanului pe o culme calcaroasă care se ridică deasupra văii Tismana, la nord de dealul Ieroni, fiind accesibilă pe poteca ce urcă de la mănăstirea Tismana spre pădurea de castani Ieroni și apoi pe poteca de creastă de pe Piatra Babei.

Versantul stâncos abrupt, orientat spre valea Tismana, este acoperit cu tufișuri compacte de liliac, mojdrean, scumpie și exemplare izolate de alun turcesc. Este foarte abundent arbustul sempervirescent *Ruscus aculeatus* și frasinita (*Dictamnus albus*); sunt prezente și plante agățătoare relativ termofile ca: *Tammus communis* și *Vitis silvestris*. Pe creastă și pe povârnișuri care coboară domol spre platforma Gornovița, pe sol scheletic format în lapiezuri fosilizate se dezvoltă pădurea de alun turcesc cu gorun și tei, având în subarboret frumoase exemplare de păducel, mojdrean și liliac. Pe creastă se întâlnesc și mici poieni cu tufe de liliac, scumpie și mojdrean. Arborii au vârsta de circa 100 de ani și o vitalitate bună. În pădurea ierbacee predomină *Melica uniflora*, *Stellaria holostea*, *Lathyrus venetus*, *Asperula taurina* etc.

Rezervația reprezintă o importanță științifică deosebită, alunul turcesc fiind un element sudic cu caracter relict, aflat în arboretul de la Tismana la limita nordică a arealului său european; este de remarcat prezența sa atât în asociația forestieră, cu elemente sudice în pădurea ierbacee, cât și în cadrul tufărișurilor de liliac cu scumpie de tip carpato-balcanic. Prezența speciilor *Ruscus aculeatus* și *Dictamnus albus* măresc valoarea științifică și peisagistică a zonei.

Propunem ca în cadrul rezervației să nu se facă exploatari forestiere, să nu se pășuneze și să se marcheze perimetrul ocrotit; nu se vor face plantații cu alte esențe forestiere care să altereze specificul ecosistemului.

b) Pădurea Botorogi

Aparține comunei Dănești, satul Botorogi, fiind situată la sud-est de municipiul Târgu-Jiu, în partea nord-estică a trupului de pădure

Romanești, ocolul silvic Târgu-Jiu, având o suprafață de 106, 50 ha. Este localizată pe un teren neted, cu altitudinea de 185 m, brăzdat de pâraiașe, pe un sol semigleizat huminifer cu slabă salinizare în profunzime, primăvara suprasaturat cu apă.

Pădurea reprezintă un șleau de luncă cu stejar, frasin de luncă, ulm, jugastru, plop. Subarboretul este bine dezvoltat: arțar tătäresc, păducel, clocotiș (*Staphyllea pinnata*) lemn câinesc, călin etc. Pătura ierbacee este bine reprezentată în special primăvara, când sunt abundente leurda (*Allium ursinus*) mărgăritărelul, (*Convallaria majalis*) floarea paștelui (*Anemone*-diferite specii) și laleaua pestrița (*Fritillaria meleagris*) plantă ocrotită prin lege ca monument al naturii.

Importanța științifică a acestei rezervații este dată atât de prezența plantei ocrotite *Fritillaria meleagris* cât și de faptul că se conservă un fragment reprezentativ de pădure de luncă cu vegetație specifică.

Considerăm că este necesar ca ocrotirea să fie eficientă: să se împrejmuiască perimetrul, să se instaleze indicatoare de rezervație și să se afișeze interdicțiile respective mai ales în interzicerea recoltării și comercializării lalelei pestrițe și a mărgăritarului; în perioada înfloririi acestor plante ar fi necesare măsuri de pază.

Recomandăm să nu se permită pășunatul în pădure și să nu se execute lucrări de drenare a terenurilor învecinate, deoarece scăderea nivelului freatic ar duce la dispariția plantei ocrotite, care este legată de umiditatea ridicată a solurilor în perioada de primăvară.

3. REZERVAȚII MIXTE

a) Ciucevele Cernei

Ciucevele Cernei sunt masive calcaroase care pornesc din extremitatea vestică a Munților Vâlcan și străjuiesc până la Cheile Cernișoarei versantul stâng al râului Cerna după care străbate zona de calcare, până la confluența cu valea Cărbunelui. Se poate ajunge pe Valea Cernei pe șoseaua de la Herculane până la baraj, iar de aici pe poteca de picior. Masivele calcaroase nordice cu o altitudine cuprinsă între 1300

și 1650 m (Ciuceava Rotată 1311m, Ciuceava Mare 1477 m, Ciuceava Sârba 1650 m) în timp ce masivele sudice coboară până la 849 m altitudine (Ciuceava Frasinului 1045 m, Ciuceava Chicioarei 976 m, Ogașul cald 849m).

Creasta Ciucevelor capătă un aspect zimțat datorită mulțimii de hornuri care o intersectează și care o fac puțin accesibilă. Marginea sudică a Ciucevelor prezintă versanți foarte abrupti care au la bază grohotișuri de material calcaros mobil sau semimobil. Apele permanente sau temporare au format cu timpul lapiezuri, sohodoluri, marmite laterale, marmite de fund, peșteri și chei spectaculoase. De un farmec aparte sunt Cheile Sturului, Cheile Cernișoarei, Cheile Râmnuței, Cheile Stârminosului care au peste 40 de peșteri de diferite dimensiuni. Ca în orice zonă caracteristică întâlnim pierderi parțiale sau totale de apă, precum și izbucuri. Izbulul Cernei, cel mai mare din toată țara, scoate apa la suprafață prin trei puncte distincte.

La importanța științifică (din punct de vedere geomorfologic ca zonă carstică originală și complexă) se adaugă importanța floristică și faunistică. În hornuri și pe polițele stâncoase se dezvoltă vegetația de stâncărie calcaroasă cu caracter termofil: *Sesleria rigida*, *Micromeria pulegium*, *Alysum petreum*, *Silene petraea*, *Allium flavum* etc. Pe stâncării și grohotișuri se mai întâlnesc tufărișuri de moșdrecan, liliac, priboi (*Geranium macrorhizum*). Versanții vestici sunt împăduriți cu făgete de tip sudic *Peltaria alliacea*, *Primula columnae*, *Agrimonia agrimonioides*, *Potentilla micrantha*. Această zonă trebuie ocrotită pentru că are un rol pozitiv în protecția apei din sistemul hidroenergetic Cerna-Motru-Tismana.

Ca măsuri de ocrotire ce se impun în zona Ciucevelor Cernei în suprafață de cca. 1200 ha amintim: evitarea exploatării calcarului, evitarea exploatărilor forestiere precum și evitarea împăduririlor cu esențe care să modifice splendidul cadru natural al vegetației.

b) Piatra Cloșanilor

Piatra Cloșanilor este situată între râul Motru și afluentul acestuia Motru Sec, impunându-se în cadrul natural printr-un masiv înalt de 1427 m, cu creastă îngustă, cu pereți aproape verticali pe versantul nordic. Către vest panta este brăzdată de „foerogi” (văi rezezi și seci). Piatra Cloșanilor este formată și din calcare tihtonic-neocomiene în care sunt prezente toate formele carstice tipice: văi seci, pereți stâncoși abrupti, avene, ponoare, lapiezuri etc. O „foeroga” situată la cca. 1050 m altitudine separă creasta individualizând Piatra Mică (1162 m) și Piatra Mare (1427 m).

În aceste calcare au fost explorate șase goluri carstice, cele mai importante fiind avenul de la Muncel, adânc de 45 m, și Peștera aven din Foeronga Îngustă, unde pot fi admirate stalagmite lumânări, care ating o lungime de până la 3 m.

De Piatra Cloșanilor se leagă genetic, floristic și faunistic masivul Steiu Roșu situat pe stânga văii Motrului și înălțimea calcaroasă dintre valea Motrului și valea Calului numită Piatra Calului.

Apa Motrului a săpat între Piatra Cloșanilor și Steiu Roșu frumoase chei.

Piatra Cloșanilor, Cheile, Steiu Roșu, Piatra Calului, ar trebui incluse într-o rezervație pentru valoarea lor peisagistică și îndeosebi floristică.

Pentru botaniști, un interes deosebit prezintă Piatra Mare a Cloșanilor care adăpostește specii rare și foarte rare pentru flora României.

Drumul de creastă de la Cloșani pe Padina Izvoarelor, Grui, Piatra Mică, Piatra Mare este străjuit în locuri cu sol superficial de tufișuri cu *Genista radiata*, *Syringa vulgaris*, *Cotinus coggygria*. Stâncile golașe sunt împodobite cu garofițe albe de munte (*Dianthus kitaibelli*) priboi (*Geranium macrorrhizum*) iarba surzilor (*Saxifraga aizoom*) *Cerastium banaticum* etc.

Pe abruptiunile stâncoase se remarcă speciile endemice: Urechea ursului (*Primula auricula serratifolia*), clopoței de stâncă (*Edraianthus graminifolius*), inul de munte (*Linum uninerve*), *Allium montanum calcareum*, *Festuca dalmatica*, *F. xanthina*, *Stipa pulcherrina*, *Bromus*

fibrosus, *Gentiana verna* (ghintura albastra), *Centaurea atropurpurea*, *Aster alpinus* și altele.

Primăvara îmbracă versanții Pietrei Cloșanilor într-o haină de un verde intens (*Sesleria rigida*) pătatul cu albul narciselor (*narcissus stellaris*) cu galbenul auriu al subspeciei *Alyssum petraeum microcarpum*, cu galbenul stânjeneilor gălbui (*Iris reichenbackui*).

La marginea superioară a pădurii se dezvoltă abundant o raritate floristică-iedera albă- (*Daphne blagayana*) care este ocrotită de lege.

Nu putem exclude din prezentarea traseului de creastă doi scoruși de munte foarte rari pentru flora țării: *Sorbus dacica* și *Sorbus borbassi*.

Făgetele din împrejurimi au în compoziția lor carpen, alun turcesc, alun, ulm, paltin, pochivnic, vinarița, cutcurigi purpurii, trei răi etc. În subarboret apare mojdreanul, liliacul, cornul.

Micile masive alăturate-Steiu Roșu, Piatra Calului, prezintă un interes floristic ridicat prin tufișuri de mojdrean cu liliac și scumpie, cu ghimpe (*Ruscus aculeatus*) precum și prin arboretele de alun turcesc.

În ansamblu rezervația Piatra Cloșanilor are o valoare științifică la fel de mare ca a muntelui Domogled (județul Caraș-Severin) ce este una dintre rezervațiile naturale de nivel European.

Pentru a menține echilibrul ecologic este necesar să nu se efectueze plantații forestiere, să fie scoasă complet de la pășunat și să se instaleze panouri indicatoare cu precizarea restricțiilor prevăzute de lege.

c) Muntele Oslea

Muntele Oslea reprezintă o rezervație complexă, fiind situat în raza comunelor Tismana și Padeș, accesibil pe potecă de picior din satul Tismana pe „Plaiul Tismana”, din valea Motrului de la Poienile de Sus de delaul Frumosu și dealul Boul și din valea Jiului de Vest de la casa de vânătoare Câmpușel.

Muntele Oslea se află în fond pastoral, măsurând o suprafață de aproximativ 280 ha; se înalță în partea vestică a munților Vâlcanului, formând cumpăna de ape dintre Jiul de vest, Motru și Bistrița, având înălțimi cuprinse între 1742 și 1946 m și distingându-se prin aspectul

impunător al crestei, sculptată în calcare cristaline cu pereți abrupti și hornuri dezvoltate pe versantul sudic, care are caracter de cuestă. La baza stratului de calcar, un izbuc puternic formează obârșia râului Bistrița.

Vegetația se caracterizează printr-o diversitate ridicată, speciile cu caracter alpin afându-se alături de speciile montane cu caracter sudic, alcătuiind interesante pajiști de stâncărie asemănătoare celor din munții peninsulei Balcanice. Se remarcă în mod deosebit asociațiile de *Festuca xanthina*, *F. saxtilis*, *Sesleria rigida haynaldina*, dar și asociațiile în care predomină specia *Carex sempervirens*. În hornurile stâncilor de calcar se dezvoltă și plante de talie mare, printre care se află și speciile ocrotite *Trollius europaeus* și *Lilium martagon*. Pe stânci se întâlnește foarte rar floarea de colț (*Leontopodium alpinum*) și salcia pitică (*Salix retusa*) mai frecvente fiind garofița albă (*Dianthus spiculifolius*) și clopoței de munte *Edraianthus graminifolius*). Ca alte rarități floristice putem cita tulichina (*Daphne cneorum*), sângele voinicului (*Nigritella nigra*), *Gypsophilla petraea*, speciile de *Saxifraga*, *Androsace villosa*, *Dianthus kitaibelli* etc. În vederea conservării pajiștilor tipice de stâncărie cu caracter montan sudic propunem supravegherea activității pastorale în zona de creastă, pentru a evita supraîncărcarea pajiștilor. Această acțiune are un efect pozitiv și pentru combaterea eroziunii deoarece o mare parte a versanților este acoperită cu grohotiș mărunț, fixat de vegetație (prin suprapășunat s-ar declanșa o eroziune intensă). Recomandăm să nu se facă construcții în zonă fără avizul Comisiei Monumentelor Naturii.